

Гуменюк Я.*

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА БОРОТЬБИ ІЗ НЕЛЕГАЛЬНОЮ ІММІГРАЦІЄЮ

The present article is dedicated to the research of the international practice of fighting the illegal migration as one of the sharpest challenges of the modern international system. Broadly analyzing the world experience in this respect author gives some practical recommendations in this area.

Розвинені країни, як традиційно приймаючі, так і нові імміграційні, відчувають необхідність боротьби із зростанням «трафікових» нелегальних мігрантів, які зараз переміщуються з країн колишнього СРСР у вигляді організованої злочинності, наркопостачальників та проституції. Певні заходи, спрямовані на боротьбу із нелегальною імміграцією, орієнтовано застосовуються у розвинених країнах. Зміцнення прикордонного контролю відіграє у цьому вирішальну роль. Країни також застосовують підвищення жорсткості у заходах шляхом застосування кримінальних та адміністративних санкцій проти нелегальних іноземців, контрабандистів та підприємців, які порушують існуючі правила. Боротьба із нелегальною міграцією є суттєвою частиною односторонньої внутрішньої політики, хоча і зростає двостороння співпраця між країнами з передачі нелегальних мігрантів.

Такі країни, як Франція, Греція, Італія, Португалія, Іспанія та США за останні п'ять років застосовували цілу низку механізмів регулювання та програм щодо нелегальних іноземців, які проживають на їх території, мають сімейні зв'язки та працю [1. с. 20-21]. Більшість інших розвинених країн не бажають використовувати такі програми, в основному тому, що ризик доступу нових мігрантів може дати термінові переваги у можливостях на ринку праці і вони залишатимуться у країні, очікуючи нової регулятивної програми. Існують, однак, переваги, які стосуються регулятивних програм, що проявляються дуже швидко. По-перше, вони надають суттєву інформацію для офіційних осіб, наприклад, про кількість іммігрантів, які підпадають під умови вимог, про мережу нелегальних іноземців, які працюють нелегально в окремих економічних секторах. По-друге, регуляція часто надає можливість визначити статус та права іноземних робітників та резидентів, які перебували у країні на нелегальному положенні протягом декількох років. Окрім того, коли кількість нелегальних іммігрантів у країні досягає критичного розміру, регулювання може відповідати завданням національної безпеки. Це стримує окремі прошарки іммігрантів брати участь у незаконній або навіть кримінальній діяльності [2. с. 46-54].

Існують певні заходи, спрямовані на жорсткий прикордонний контроль, які зводяться до двох цілей: регулювання міграційних потоків та контроль за імміграцією відносно в'їзду, перебування та зайнятості іноземців.

У Австралії Уряд схвалив заходи щодо проведення боротьби із збільшенням кількості нелегальних іммігрантів, а також із розвитком «трафікованої» міграції та зайняттю нелегальних робітників. Групу високого рівня службовців було створено для розгляду ефек-

*студент II курсу спеціальності «Міжнародний бізнес» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Науковий керівник: к.е.н., доц. Дикий О.В.

тивності заходів по боротьбі із «трафіковою» міграцією. На додаток, митні службовці почали контроль за суднами на морі. Нові санкції застосовуються щодо покарання за організацію в'їзду до країни груп нелегальних осіб. Австралія заключила двосторонню угоду про видачу нелегальних осіб.

В Японії Імміграційний Акт, який було переглянуто ще у 1999 р., був спрямований на вирішення проблеми зростання кількості нелегальних мігрантів. Вже вступили в силу нові доповнення спрямовані на підвищення покарань за нелегальний в'їзд до Японії, які не лімітуються за часом. Попередні санкції за нелегальне трьохрічне перебування у країні було скасовано. Покарання за в'їзд до Японії після вилучення підвищилися від одного року до п'яти років.

Уряд Греції застосував значну кількість заходів щодо боротьби із нелегальною міграцією, використовуючи прикордонні поліцейські сили для боротьби із «трафіковою» міграцією, збільшивши кількість патрулів у сільській місцевості. Більш того, сьогодні Греція застосовує політику вилучення мігрантів, які здійснили злочини та брали участь в «імпортванні» нелегальних іноземців з-за кордону.

Нелегальна міграція зростала у Італії протягом з 1998 р. до теперішнього часу, незважаючи на системне укладання урядом угод із сусідніми країнами про обмеження та квотування в'їзду іноземців, яким легально дозволено в'їжджати до Італії. Нові заходи з боротьби із нелегальною імміграцією та «трафіковою» міграцією було застосовано у Нідерландах - започатковано Інформаційний та Аналітичний Центр з боротьби з «трафіковою» міграцією. Від 9,0 до 10,0 тис. осіб було повернено назад до аеропорту Шинол через відсутність віз та необхідної документації або інші причини. Незважаючи на важливість заходів по скороченню нелегальних іммігрантів, для більшості країн продовжує викликати занепокоєння міграційні потоки громадян із Афганістану, Ірану, Екватору, Нігерії та Шрі-Ланки. Попередній контроль при завантаженні на літаки здійснюється регулярно із метою скорочення ризиків. Новий Акт Альянсу, який обговорюється, дозволяє країнам, зокрема, здійснювати арешт будь-якої особи як «нелегального резидента». Інспектори мають право конфісковувати майно, проїзні документи та тимчасово затримувати особу [4. с. 141-150].

На засадах нового Імміграційного акту та Акту про надання притулку Великої Британії, перевізники (морські або повітряні) повинні сплачувати 2000 фунтів за кожного нелегального іммігранта, виявленого на їх транспортному судні.

Балтійські країни доповнили своє законодавство по нелегальній імміграції, шляхом його доведення до відповідності стандартам Європейського Союзу. У Естонії Акт про повернення та заборону в'їзду ввів жорсткі санкції, які застосовуються щодо іноземців, які нелегально перебувають у країні. Регулювання по поверненню іноземців було схвалено у Латвії і активно використовується, проведена реорганізація поліцейських служб дала змогу ввести жорсткий план кордонного контролю.

У Болгарії було впроваджено нову систему ідентифікаційних карток, яка замінила попередню систему паспортів. Ця система сприяла обмеженню в'їзду нелегальних іммігрантів до країни. Болгарія, Румунія та Греція підписали тристоронній Протокол по співробітництву з нелегальною імміграції та «трафікових» мігрантів. Уряд Румунії схвалив Указ про реструктуризацію поліцейської прикордонної служби та застосував санкції проти будь-кого, хто сприяє нелегальній імміграції. Більш того, згідно Указу, перевізники несуть відповідальність за витрати на вилучення нелегальних мігрантів [3. с. 2-42].

Що стосується Європейського Союзу, то Європейська Комісія висловила точку зору, що боротьба проти нелегальної імміграції це суттєва складова боротьби з кримінальними структурами з метою гарантій прав постраждалих. Комісія схвалила заходи щодо встановлення мінімальних правил по дійсному визначенню кримінальних справ та санкцій, які

застосовуються у сфері організованої злочинності відносно «трафікової» міграції. На довгостроковий термін, завданням країн-членів та Європолу є визнання та вилучення кримінальної мережі, яка залучена до «трафікової» міграції. Боротьба із нелегальною міграцією перетворюється у основний пріоритет міжнародного співпраці. Рада Європи схвалила рішення про формування всеохоплюючої політики відносно вилучення та повернень. У зв'язку із цим Рада вирішила систематично включати положення про вилучення до будь-яких угод, які укладаються Європейською Спільнотою із третіми країнами, а також зобов'язала Комісію провести переговори про вилучення із рядом третіх країн.

Різні аспекти превентивної політики та боротьба із нелегальною зайнятістю іноземців, боротьба проти незаконних в'їздів та перебування іноземців стає одним із пріоритетів імміграційної політики розвинених країн.

Нелегальна міграція, яка відбувається на різних рівнях у приймаючих країнах, стає ключовою проблемою, яка обговорюється у зв'язку із розробкою відповідної політики. Як країни, які висловили політичну волю управляти міграційними потоками більш ефективно та боротися проти «трафікової» робочої сили, так і ті країни, які продовжують отримувати значну кількість іммігрантів, визнають це частиною активної політики по залученню перманентних робітників-мігрантів [3. с. 43-51].

Порівняння політики, яку використовують розвинені країни, із запобігання та санкціонування відносно нелегальної зайнятості робітників, дає змогу проаналізувати категорії санкцій, які застосовуються у законодавстві країн. Цей аналіз було зроблено на семінарі, який був організований у м. Гаага у 2000 р. розвиненими країнами, за підтримки урядів Нідерландів та США. Акт семінару "Превентивність та боротьба із зайнятістю іноземців у нерегульованій ситуації" був розроблений протягом його роботи з метою, щоб ці заходи могли бути ефективними та щоб розробити певну кількість превентивних мір, які ще не мають місця у законодавстві розвинених країн. Аналіз свідчить про те, що ресурси, які використовуються для боротьби із зайнятістю іноземців, обмежені, оскільки існують труднощі на місцях, недостатня інформація про вплив такого контролю та відсутність даних щодо доступу до результатів контрольних операцій та змін, які відбулися. Таким чином, права людини означають, що кожна людина може ними скористатися. У 1996 році в Україні було прийнято нову Конституцію, в якій перераховано всі основні права людини, а значить, що закріплені в ній права і свободи людини, не є побажаннями, а мають силу закону, обов'язкового для всіх громадян України.

Посилання:

1. Міграційні процеси у сучасному світі: світовий, регіональний, національний виміри (потенційний апарат, концептуальні підходи, теорія та практика) // Енциклопедія / За ред. Ю. Римаренка. - К., 1998.
2. Окольски М. Миграционное давление на Европу // Вынужденная миграция. - М.: МАКС Пресс, 2001.
3. Розширення ЄС і безпека (Аналітична доповідь УЦЕПД) // Безпека і оборона. - № 11. - 2001.
4. Цапенко И. Как противостоят нелегальной миграции // Вопросы экономики. – 2001. - № 9.